

12 בנובמבר, 2017

לכבוד
אלוף רוני נומה
מפקד פיקוד מרכז
בפקס: 02-5305741

שלום רב,

הנדון: העברה בכפיה של תושבי הכפרים עין אל-חילוה ואום ג'מאל

1. אנו פונים אליך בבקשה כי תבטל לאלתר את הצו המורה לתושבי הכפרים עין אל-חילוה ואום ג'מאל בבקעת הירדן לפנות את שטח מגוריהם מרכוש.
2. מפרסום בעיתון הארץ מהיום עולה כי ביום 1.11.2017 חתמת על צו התוחם את שטחם של הכפרים עין אל-חילוה ואום ג'מאל ומורה לתושביו להוציא את רכושם מהשטח התחום וכן אוסר על בינוי או על כניסה לשם בינוי. (עמירה הס, [צה"ל מתכוון להרוס את בתיהם של מאות פלסטינים בבקעה](#), הארץ, 12.11.2017).
3. הצו אינו מפרט מהו אותו "רכוש" שאמורים תושבי הכפרים להוציא מכפריהם, אך מתגובת המתפ"ש לעיתון הארץ ניתן להבין כי המדובר באוהלי המגורים של התושבים. לפי המתפ"ש יכולים התושבים לשהות בשטח ללא רכושם. עוד נמסר בתגובה כי הצו לא ייאכף כלפי מבנים שיש בעניינם הליכים לפי דיני התכנון והבניה. לפי הידיעה **הצו הונח שמונה ימים לאחר שנחתם תחת אבן על הכביש**, ולא נמסר במסירה אישית לתושבי הכפר. הצו גם לא מפרט למי מיועד אותו פינוי ואיפה אמורים תושבי הכפרים לגור לאחר שיפנו את "רכושם".

האיסור על העברה בכפייה של תושבים מוגנים

4. אמנם הצו אינו אוסר על התושבים לשהות בשטח המתוחם, אך אין כל אפשרות להתגורר במקום ללא כל רכוש ובכלל זה אוהלי מגורים. העברה בכפייה אינה רק מצב של העברה באמצעות כוח פיס. יצירת נסיבות כגון הכחדת מקורות מחייה או הריסת מבני מגורים הגורמות לעזיבת התושבים, עולה אף היא כדי כפייה.
5. סעיף 49(1) לאמנת ג'נבה קובע את העיקרון לפיו חל איסור על כל גירוש אין העברה כפויה של תושבים מוגנים. זהו כלל של המשפט המנהגי. כל עוד שטחי הגדה המערבית מוגדרים כשטחים המצויים ב"תפיסה לוחמתית", על הוראות המפקד הצבאי ליישם את עקרונות המשפט ההומניטארי הבינלאומי ולהתיישב עם הוראות דיני התפיסה הלוחמתית, ובפרט עם ההוראות להן מעמד של דין מנהגי.

6. **האיסור הוא גורף וללא כל סייג – יהא מניעו אשר יהיה.** האיסור הנחרץ נקבע על רקע זוועות מלחמת העולם השנייה, במטרה למנוע גירושים שרירותיים של בני אדם, כפי שרווחו בעת ההיא. העמדה המקובלת כיום בספרות ובפסיקה הבינלאומית היא שהאיסור חל על גירושים של אינדיבידואלים ושל קבוצות כאחד.
7. חריג אחד קיים לאיסור על העברה בכפיה של אוכלוסייה מוגנת. על פי סעיף 49(2) **פינוי** של תושבים מוגנים, להבדיל מהעברה כפויה או גירוש, מותר אך ורק לצורך הגנה על שלומם של התושבים מפני קרבות המתקיימים באזורם או לשם פעילות צבאית מבצעית הכרחית המופרעת על ידי נוכחות התושבים, וגם זאת באופן זמני ותוך השבת המועברים מייד בסיום הקרבות באזור. על כן, הפינוי המותר הוא אך ורק פינוי **זמני בנסיבות חירום**. זה אינו המצב בבקעת הירדן.
8. אם כך, לפי הדין הבינלאומי העברה כפויה של תושבים מוגנים הינה בלתי חוקית, אלא אם היא נדרשת באופן זמני לשם הבטחת ביטחונם של המועברים או בשל צורך צבאי קונקרטי וממשי. כל אלו אינם מתקיימים כיום בבקעת הירדן. בנקודה זו ראוי להזהיר שחוקת בית הדין הפלילי הבינלאומי (ICC) קובעת כי הפרה חמורה של סעיף 49(1) עולה כדי "פשעי מלחמה" ומצויה תחת סמכותו של בית הדין.

כללי מינהל תקין – המצאת הצווים

9. כאמור, על פי הפרסום ניתן ללמוד כי הצו נשוא פניה זו הונח תחת אבן. זוהי אינה המצאה כדין. הנחתו של צו, בוודאי צו הפוגע פגיעה אנושה בזכויותיהם של מאות נשים, גברים וילדים, תחת אבן בחוץ, מסכלת בפועל את האפשרות של התושבים להשיג על ההחלטה הפוגענית שהצו טומן בחובו. יש להנחות את מוסרי הצווים כי זו פרקטיקה פסולה ולא חוקית.
10. זו אינה הפעם הראשונה שצווים נמסרים בדרך לא דרך. בנובמבר 2015 ובאוגוסט 2016 פנינו לראש המינהל האזרחי בעניין. בפניה ביקשנו להבהיר כי הנחת צו הריסה על שפת בור מים או לידו אינה עונה לתנאים של המצאה כדין. כך גם במקרה הצו שלפנינו. לצערנו, על אף הפניות החוזרות והנשנות הצבא אינו חדל מפרקטיקה פסולה זו.

אכיפת דיני תכנון ובניה היא באחריות המינהל האזרחי

11. באם "הרכוש" אשר בצו מתייחס למבנים, הרי שאכיפת בניה לא חוקית מצוייה בתחום סמכותו של המינהל האזרחי ולא של אלוף הפיקוד, שכן היא נוגעת לעניינים אזרחיים מובהקים.
12. דרך המלך לאכיפה של בניה ללא היתר היא באמצעות הליכי תכנון ובניה. רק כך ניתן לבחון האם ניתן להכשיר כל מבנה ומבנה, להבין מה מידת הפגיעה באי הכשרת המבנים ולהעניק זכות טיעון לכל אדם שנפגע.
13. צו אחד גורף אינו מפרט את הנפגעים ממנו, ואינו מאפשר זכות טיעון של ממש לכל אחד ואחד מן הנפגעים. שמונה ימים בלבד נותן הצו, הנחתו תחת האבן היתה ביום פקיעת מועד זה. כל אלו מסכלים את הזכות לשימוע ואת הזכות להליך הוגן.

לסיכום: תוצאתו של הצו נשוא פניה זו היא העברה בכפיה של תושבי הכפרים עין אל-חילוה ואום גימאל ולכן אינה חוקית, מסירתו לתושבים לא נעשתה כדין והסמכות לעסוק בתכנון ובניה נתונה בידי המינהל האזרחי ולא בידי אלוף הפיקוד.

בשל כל אלה, אנו קוראים לך לבטל את הצו האמור ולהימנע מהעברתם בכפיה של תושבי הכפרים עין אל-חילוה ואום גימאל.

בברכה,

רוני פלי, עו"ד

העתק: יועמ"ש איו"ש בפקס 02-9977326